

לורנס פישר

"זה בטוח?"

בולאון מספר 77

עבר זמן רב כי לא היה לי זמן אבל למרות שאין לי זמן הרגשתי חשיבות להוציא בולאון חדש ותיכף תבינו למה אבל אולי קצת מדכא אבל זה מה יש. בינתיים מזל טוב לבת שלי שחוגגת גיל 8.

הפיגוע בבונדי שבאוסטרליה והקריאות "מוות לצה"ל" ו"להגלובליזציה של האינתיפאדה" השפיעו עלי יותר ממה שאני מוכן להודות. הם גרמו לי לעצור ולשאול, בשקט אך ברצינות, מה קרה לעולם שבו אנו חיים.

אנו חיים בתקופה שבה עובדות נראות כאופציונליות ואמפתיה הופכת לבררנית. ראינו קולות מכובדים מכחישים או ממעיטים בפשעי שנאה כלפי יהודים, כולל הסירוב של חלקים מתנועת #MeToo להכיר באונס ובאלימות המינית שבוצעו נגד נשים ישראליות. שתיקה, התחמקות והיסוס מוסרי הפכו לתגובה שגרתית כאשר סבל יהודי אינו משתלב בנרטיב מועדף. החירות הזו אינה חדשה. יש לה היסטוריה ארוכה ולא נוחה.

כדי להבין כיצד זה קורה, יש לחזור לרגע שבו יהודים חדלו מלהיתפס כיחידים, כדת או כעם, והחלו להיות מתוארים כמשהו מסוכן ומופשט יותר. באפריל 1903 עברה הקהילה היהודית בקיימברידג' כיום קיימברידג' שבמלדובה, פוגרום אכזרי המתואר בחותמת הזכרון שמשמאל. במשך יומיים נהרסו בתים וחנויות יהודיות, עשרות יהודים נרצחו ומאות נפצעו, בעוד הרשויות עומדות מנגד. פוגרומים לא היו תופעה חדשה, אך קיימברידג' הפכה לנקודת מפנה בשל השפה ששימשה להצדקת האלימות.

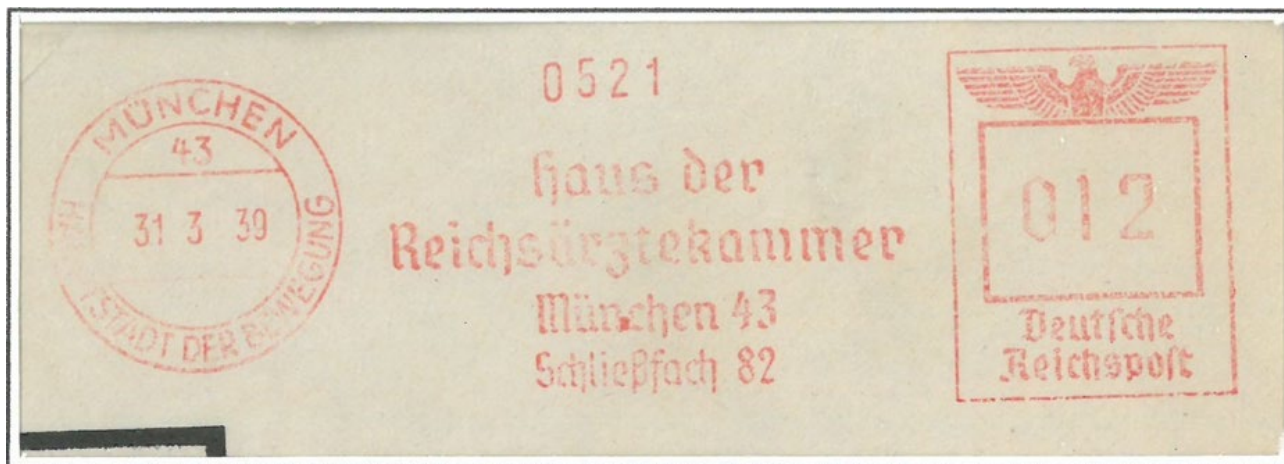
בשבועות שקדמו לפוגרום פרסם העיתון המקומי "בסרבץ" מאמרים אנטישמיים חוזרים ונשנים, שכללו עלילות דם ותיארו את היהודים כאיום מובנה. באופן מכריע, היהודים לא תוארו עוד כקבוצה דתית בלבד, אלא כ"גזע". אחד הביטויים הידועים לשמצה קרא ל"מסע צלב נגד הגזע השנוא". עם שינוי זה, היהודים חדלו מלהיות אנשים בעלי אמונה או שייכות היסטורית, והפכו לבעיה ביולוגית.

ההבחנה הזו חשובה. דת היא מערכת של אמונות ומנהגים. עם הוא קהילה היסטורית ותרבותית המעוצבת על ידי זיכרון, שפה וניסיון משותף. גזע, כפי שהוגדר במחשבה הגזענית של סוף המאה התשע עשרה, נתפס כביולוגי, קבוע ובלתי ניתן לשינוי. ברגע שהיהודים הוגדרו כגזע, לא נותר להם דבר שיוכלו לעשות כדי לשנות את מעמדם. המרה, נאמנות ואזרחות הפכו לחסרות משמעות. האלימות יכלה להיות מוצגת כהכרח ולא כשנאה.

אף שאינני אדם דתי, דבריו של הרב הלורד ג'ונתן זקס מהדהדים בעוצמה: בתחילה שנאו את היהודים בשל דתם, אחר כך בשל גזעם, וכיום שונאים אותם בשל מדינתם.

מסגרת חשיבה זו לא החלה עם הנאצים, אך הם הביאו אותה לשלמותה. בשנת 1935 חוקק המשטר הנאצי את "החוק להגנת הדם והכבוד הגרמני", מאבני היסוד של חוקי נירנברג. אף שהוצג כחוק כללי להגנה גזעית, מטרתו העיקרית הייתה היהודים. החוק הפליל קשרים בין יהודים ללא יהודים ועיגן את הרעיון שהיהודים הם

מזהם ביולוגי בחברה הגרמנית. לא היה זה רעיון שולי. הוא הפך למדיניות ממוסדת. איגוד הרופאים של הרייך יישר קו לחלוטין עם מטרות אלו, והעמיד את תורת הגזע וה"היגיינה הגזעית" במרכז פעילותו. הרפואה חדלה מלהיות מקצוע של ריפוי, והפכה לכלי הקובע מי ראוי להגנה ומי לא.

חותמת ביול (meter) של איגוד הרופאים בגרמניה הנאצית, 1939

הגלויה המוצגת כאן, המתארת את האנדרטה לזכר קורבנות פוגרום קישינב משנת 1903, מזכירה לנו שהמסלול הזה לא החל בתאי גזים או במחנות. הוא החל במילים בעיתונים, בהגדרות שחזרו על עצמן עד שנראו טבעיות, ובשחיקה האיטית של האמפתי.

מה שמטריד כל כך בהיסטוריה הזו הוא עד כמה היא מוכרת. אז נדחו היהודים כגזע. כיום הם נדחים כהפשטה: סמל פוליטי, אשמה קולקטיבית או מטרד לנרטיב מוסרי. כאשר קורבנות יהודים זוכים להתעלמות, ספק או הסברים מתחמקים, מדובר באותו היגיון. ברגע שהיהודים חדלים מלהיתפס כיחידים, סבלם הופך לנתון למשא ומתן.

קשיב מזכירה לנו שהאנטישמיות אינה מתחילה באלימות, אלא באדישות המתחפשת לדאגה. בשנת 1903 סיפקו העיתונים את ההצדקה. כיום מספקים ממשלות ואוניברסיטאות הצהרות, החלטות וניסוחים זהירים, בעוד הסבל היהודי נדחה, מנרמל או נדון עד שנעשה חסר משמעות. פחות ממאה שנה לאחר השואה, נותר לשאול האם העולם למד משהו בכלל. האם אנו עדיין מאמינים שכיהודים אנו בטוחים יותר כאשר אנו חיים בכל מקום אחר?

אז זהו הפעם!

נהניתם, ספרו לחבריכם, עוד יותר נהניתם, תרגישו חופשיים לשתף. לא נהניתם, אז אולי תהנו מסיפור הבא.

אז זהו, זה הסיפור של היום, ויש עוד אבל בפעם הבאה. אם בא לכם להגיב אז הנה קישור לשליחת מייל אלי: [שליחת מייל](#)

תגובות, הערות, בקשות וכד' ניתן לשלוח אלי ל lf.stamps@gmail.com

אם רוצים להפסיק לקבל את הניוזלטר, נא לשלוח לי מייל חוזר

ניתן להוריד את כל הניוזלטרים הקודמים באתר ההתאחדות: <http://israelphilately.org.il/info.asp?item=489>

מוזמנים גם לבקר באתר: <https://stampandstories.blogspot.com>

אתר חדש בנושא גלויות של הסטרייטיפ היהודי: <https://thejewishstereotypes.blogspot.com>

וגם בערוץ היוטיוב שלי: <https://www.youtube.com/channel/UCHGHlvoXTTM0rpyd3zW3lQQ>